

PANDEMIE COVIDU-19 A SOCIÁLNÍ SLUŽBY 2020–2021

Jaký byl dopad covidu-19
na sociální služby v České republice?

Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA
Ing. Mgr. Alice Švehlová

Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA

prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR
prezident Unie zaměstnavatelských svazů ČR
president of European Ageing Network
vicepresident of Federation of Social Employers Europe

Ing. Mgr. Alice Švehlová

výkonná ředitelka Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR

ASOCIACE POSKYTOVATELŮ
SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČR

Vydala Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR

Vančurova 2904, 390 01 Tábor

IČ: 60445831

www.apsscr.cz

Vydání 1., Tábor 2021

Redakční zpracování: Ing. Petra Cibulková

Obsah

1

**Sociální služby
v České republice**

5

2

**Opatření a metodická
doporučení
a stanoviska**

8

3

**Zásadní omezování
dostupnosti péče
v roce 2020**

10

4

**Úmrtí
na covid-19**

12

5

**Proočkovanost
proti onemocnění
covid-19**

14

6

**Co nám koronavirus
přinesl a co nás naučil
– konkrétní příběhy**

21

7

Zdroje

31

1 Sociální služby v České republice

V České republice bylo v roce 2020 celkem 539 domovů pro seniory, jejichž kapacita umožňovala pobyt 36 896 klientům. Domovů se zvláštním režimem bylo 377 s kapacitou 22 367 klientů, domovů pro osoby se zdravotním postižením 210 s kapacitou 11 831 klientů. Pokud se podíváme na pečovatelské služby, jejich počet dosahoval v roce 2020 celkem 703 zařízení, která měla celkovou kapacitu 46 681 klientů, z toho byla 3 830 ambulantní a 42 851 terénní kapacita. Odlehčovacích služeb pobytového typu bylo 337 s kapacitou 2 169 klientů.¹

Popis indikátoru	Indikátor	Rok
Počet osob starších 65 let	2 087 000	2018
Počet osob starších 80 let	433 000	2018
Celkový počet lůžek v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem	53 510	2018
Počet bytů s pečovatelskou službou	36 000	2016
Počet uživatelů pečovatelských služeb	100 679	2017
Kapacita odlehčovacích služeb pobytového typu	2 169 lůžek	2020
Úmrtí v roce 2017: doma	24 263 osob	2017
Úmrtí v roce 2017: zařízení sociálních služeb	8 846 osob	2017
Úmrtí v roce 2017: zdravotnické zařízení	72 084 osob	2017

Tabulka č. 1: Seznam indikátorů za Českou republiku v letech 2017–2020 a predikce v roce 2050
Zdroj: HORECKÝ, Jiří, Martin POTŮČEK, Milan CABRNOCH a Zdeněk KALVACH. Reforma dlouhodobé péče pro Českou republiku – Jak vyřešit problémy sociálně-zdravotních služeb v ČR a jak nastavit udržitelný systém dlouhodobé péče. Tábor: APSS ČR, 2021. ISBN 978-80-88361-14-5.

¹ Registr poskytovatelů sociálních služeb za rok 2020.

**O všechny klienty
v sociálních službách
se v roce 2019 staralo
celkem 116 822
zaměstnanců.**

Onemocnění covid-19 se v sociálních službách v České republice vyskytlo v březnu 2020, kdy Centrum sociální pomoci Litoměřice, p. o., hlásilo prvního nakaženého (30. března 2020).

Celkový počet nakažených, tj. těch, u kterých byla nákaza covid-19 potvrzena a prošli od počátku (od října 2020) evidencí Informačního systému infekční nemoci (ISIN), **dosáhl celkem 36 560 osob**, z toho bylo **22 696 klientů pobytových sociálních služeb a 13 864 zaměstnanců všech sociálních služeb** (údaje k 4. květnu 2021, po tomto termínu byly nárůsty minimální).

Nejhorším dnem pro sociální služby byl 15. listopad 2020, kdy bylo evidováno 5 102 nakažených klientů a 3 072 nakažených zaměstnanců.

2 Opatření a metodická doporučení a stanoviska

V důsledku epidemiologické situace přistoupila vláda ČR k restriktivním řešením, jedním z nich bylo uzavření zařízení sociálních služeb. Doba, po kterou byla zařízení uzavřena, dosáhla **136 dnů**, jde o jedno z nejdelších období na světě.

Období uzavření sociálních služeb	Počet dnů uzavření
10. 3. 2020 – 25. 5. 2020	76
9.–25. 10. 2020	17
25. 10. – 3. 11. 2020	9
3.– 20. 11. 2020	18
20. 11. 2020 – 5. 12. 2020	16
	136

Dotační titul

Program podpory C – odměny pro zaměstnance soc. služeb

Program podpory D – vícenáklady, výpadek příjmů, covid příspěvek pro zaměstnance

Program podpory E – sanace vícenákladů a výpadku zdrojů

Mimořádné individuální dotace – vícenáklady (podle § 104 zákona o sociálních službách)

Program podpory T – sanace nákladů na antigenní testování návštěv a klientů

Program podpory C – odměny pro zaměstnance soc. služeb

Program podpory E – sanace vícenákladů a výpadku zdrojů

Tabulka č. 2: Výše vyplacených dotací v rámci jednotlivých programů podpory v souvislosti s covidem-19
Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Doba, po kterou byla zařízení uzavřena, dosáhla 136 dnů, jde o jedno z nejdelších období na světě.

Od 16. prosince 2020 povolila vláda vycházky klientům domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem. V návaznosti na přijatá mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví došlo k uvolnění návštěv, a to za přísných hygienických podmínek. Přerušila se tak sociální izolace klientů, která měla velký dopad na psychickou pohodu klientů sociálních služeb.

Celkem bylo v rámci dotačních programů vyplaceno téměř 9 miliard Kč.

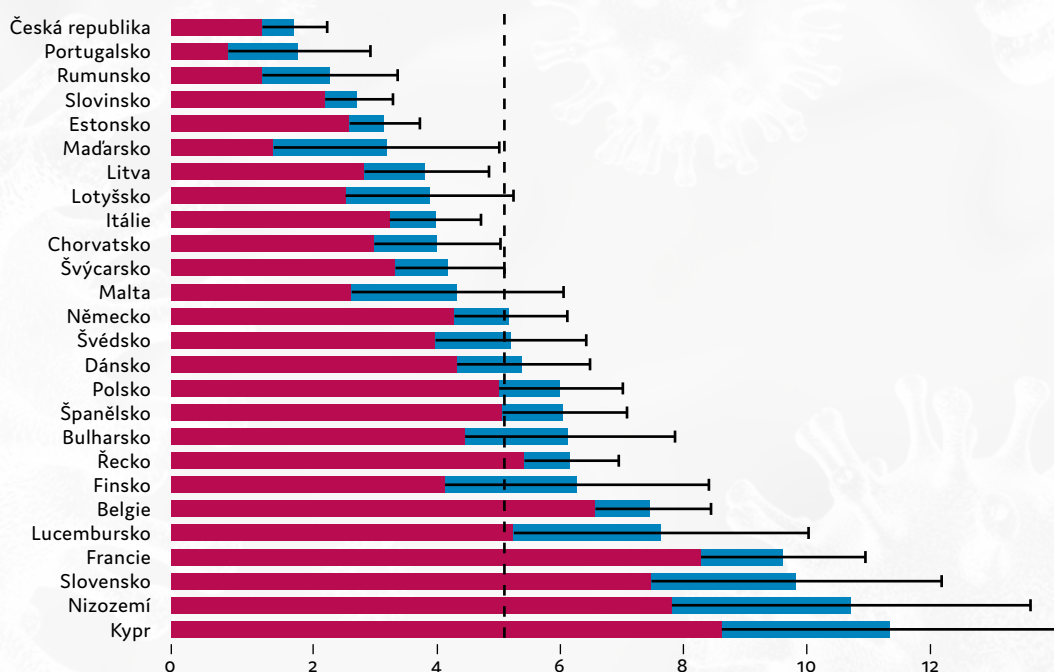
Následky pandemie koronaviru, která zasáhla celý svět, se snažila vláda, resp. jednotlivá ministerstva zmírňovat mimořádnými dotačními tituly. Níže v tabulce uvádíme výši vyplacených dotací v rámci jednotlivých programů podpory. **Celkem bylo v rámci dotačních programů vyplaceno téměř 9 miliard Kč.**

Rok	Počet služeb, které podaly žádost	Výše dotace	Celkem
2020	4414	2 033 663 724 Kč	3 771 168 387 Kč
2020	2409	473 092 457 Kč	
2020	3695	1 150 636 792 Kč	
2020	503	113 775 414 Kč	
2021	522	52 172 870 Kč	5 163 517 499 Kč
2021	4980	3 962 642 163 Kč	
2021	3856	1 148 702 466 Kč	

3 Zásadní omezování dostupnosti péče v roce 2020

V důsledku první vlny pandemie byly v celé Evropě omezovány sociální služby (zejména terénní, ambulantní, respitní, ale částečně i pobytové).

Evropská výzkumná společnost Frontiers Research Foundation zjišťovala dostupnost služeb péče za období první vlny pandemie covidu-19.

Data: SHARE Wave 8 COVID-19 Survey 1, Release version 0.0.1. beta (n=3315; weighted) with 95% - confidence intervals.

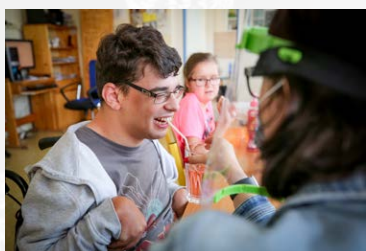
Graf č. 1: Počet respondentů (v %), kteří od vypuknutí pandemie využívali služeb péče

Zdroj: BERGMANN, Michael a Melanie WAGNER. The Impact of COVID-19 on Informal Caregiving and Care Receiving Across Europe During the First Phase of the Pandemic. Dostupné z: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2021.673874/full>.

Obecně zhruba 5 % všech respondentů ve výzkumném vzorku využívalo domácí péči. Nejnižší dostupnost pak vykazovala Česká republika (2 %) oproti např. Kypru s 11 %. Obecně bylo pokrytí terénními sociálními službami větší v západní Evropě.

Obecně zhruba 5 % všech respondentů ve výzkumném vzorku využívalo domácí péči.

4 Úmrtí na covid-19

Zatímco v celkovém počtu úmrtí zaujala Česká republika druhé nejhorší místo v Evropě (nejvíce osob, které podlely onemocnění covid-19, bylo v Maďarsku), v sociálních službách je tomu naopak.²

Na vysokém počtu úmrtí na covid-19 se podílela právě úmrtí seniorů v rezidenčních sociálních službách. Dle zprávy On the Corona Frontline z roku 2021, která sleduje vývoj počtu úmrtí ve vybraných zemích, zemřelo v rezidenčních službách v Německu 49 % klientů z celkového počtu zemřelých. **V Portugalsku činil tento podíl 14 %, v Anglii 39 %, v Dánsku 35 %, v Norsku 53 %, ve Finsku 42 % a ve Španělsku 63 %.**

V České republice dosáhl celkový počet obětí koronaviru k 6. srpnu 2021 celkem 30 363 osob, z toho v pobytových sociálních službách to bylo 3 418 osob, jde tedy o 11,2 %. V evropském srovnání je však nutné vzít v potaz, že v uvedených zemích započítávali i různé formy bydlení pro seniory, ty však nebyly v České republice předmětem statistického vykazování (neexistuje ani jejich evidence). Jde o 36 000 bytů či bytových jednotek, pokud bychom je tedy započítali, dostali bychom se na 17,92 %.

Lze tedy konstatovat, že české sociální služby obstály v počtu „zachráněných životů“ v pobytových sociálních službách.

V období od 1. října 2020 do 11. dubna 2021 bylo v pobytových sociálních službách **evidováno 760 výskytů nález (klastrů) onemocněním covid-19 a 28 387 nakažených klientů.**

² Statista. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1111779/coronavirus-death-rate-europe-by-country/>.

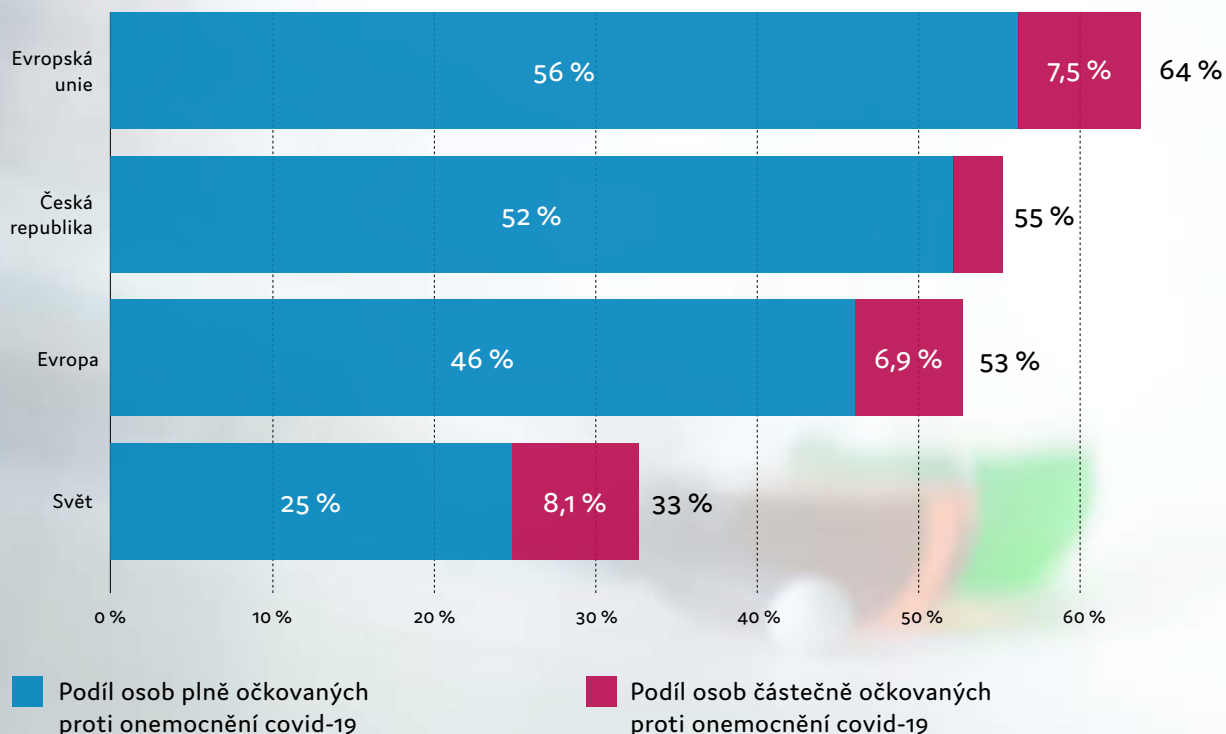

Lze tedy konstatovat, že české sociální služby obstály v počtu „zachráněných životů“ v pobytových sociálních službách.

Celkový počet obětí koronaviru dosáhl v České republice k 6. srpnu 2021 celkem 30 363 osob, z toho v pobytových sociálních službách to bylo 3 418 osob, jde tedy o 11,2 %.

5 Proočkovanosť proti onemocnění covid-19

Z grafu uvedeného níže vyplývá, že v České republice byla k 4. srpnu 2021 plně naočkována (jednou, resp. dvěma dávkami vakcíny dle typu vakcíny a očkovacího schématu) polovina obyvatel (52 %), což je na srovnatelné úrovni jako v celé Evropské unii a vysoce nad celosvětovým průměrem, kdy bylo k tomuto datu naočkováno 25 % obyvatel.

Graf č. 2: Podíl osob očkovaných proti onemocnění covid-19 (k 24. srpnu 2021)

Zdroj: Our World in Data. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/covid-vaccinations>.

5.1 Proočkovanosť proti onemocneniu covid-19 v sociálnych službách v Českej republike a v Evropě

Dle dostupných informací Ministerstva zdravotnictví bylo k 26. červenci 2021 naočkováno 134 048 klientů pobytových sociálních služeb a zaměstnanců sociálních služeb. Odborným rozpadem tohoto parametru se jedná o **92,3 % naočkovaných seniorů (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem) a 60 až 65 % proočkovaných zaměstnanců.**

Vlády jednotlivých zemí se snaží přesvědčit své obyvatele různými způsoby, aby se nechali naočkovat proti onemocneniu covid-19. Některé přistupují k razantním krokům, např. v Itálii se musí dle deníku Kronen nechat naočkovat veškerý zdravotnický personál, pokud totiž odmítne, nesmí přijít do styku s pacienty. Ve Francii se musejí povinně naočkovat zaměstnanci nemocnic, pečovatelských ústavů, domovů pro seniory a dalších zdravotnických zařízení, záchranky a hasiči. Ke splnění této povinnosti mají čas do poloviny září, v opačném případě jim hrozí zákaz výkonu povolání.

Kraj podle místa bydliště	Osoby v populaci k 1. 1. 2021	Očkování 70–79 celkem (osoby)*		Očkování dokončeno*		
		osoby	% populace 70–79 let	osoby	% očkovaných	% populace 70–79 let
Hlavní město Praha	123 843	107 847	87,1 %	105 270	97,6 %	85,0 %
Středočeský kraj	126 304	110 480	87,5 %	107 357	97,2 %	85,0 %
Jihočeský kraj	63 660	55 358	87,0 %	54 268	98,0 %	85,2 %
Plzeňský kraj	58 470	49 514	84,7 %	48 200	97,3 %	82,4 %
Karlovarský kraj	29 113	24 074	82,7 %	23 487	97,6 %	80,7 %
Ústecký kraj	81 120	68 249	84,1 %	66 492	97,4 %	82,0 %
Liberecký kraj	45 050	37 960	84,3 %	36 969	97,4 %	82,1 %
Královéhradecký kraj	58 492	50 250	85,9 %	49 060	97,6 %	83,9 %
Pardubický kraj	50 650	43 453	85,8 %	42 206	97,1 %	83,3 %
Kraj Vysočina	49 908	43 804	87,8 %	42 699	97,5 %	85,6 %
Jihomoravský kraj	115 268	97 113	84,2 %	94 850	97,7 %	82,3 %
Olomoucký kraj	63 084	52 189	82,7 %	50 801	97,3 %	80,5 %
Zlínský kraj	56 937	47 599	83,6 %	46 556	97,8 %	81,8 %
Moravskoslezský kraj	116 479	93 763	80,5 %	91 235	97,3 %	78,3 %
neuveдено	–	2 301	–	2 034	88,4 %	–
ČR	1 038 378	883 954	85,1 %	861 484	97,5 %	83,0 %

*Celkem bylo u osob ve věku 70–79 let aplikováno 1 721 623 dávek, z toho 861 484 jsou dávky druhé/konečné.

Tabulka č. 3: Počet očkovaných osob ve věku 70–79 let (k 15. srpnu 2021)

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR.

Kraj podle místa bydliště	Osoby v populaci k 1. 1. 2021	Očkování 80+ celkem (osoby)*		Očkování dokončeno*		
		osoby	% populace 80+	osoby	% očkovaných	% populace 80+
Hlavní město Praha	55 186	47 709	86,5 %	46 398	97,3 %	84,1 %
Středočeský kraj	50 917	42 511	83,5 %	41 006	96,5 %	80,5 %
Jihočeský kraj	27 637	22 965	83,1 %	22 372	97,4 %	80,9 %
Plzeňský kraj	24 757	20 363	82,3 %	19 698	96,7 %	79,6 %
Karlovarský kraj	11 951	9 415	78,8 %	9 099	96,6 %	76,1 %
Ústecký kraj	29 057	23 631	81,3 %	22 893	96,9 %	78,8 %
Liberecký kraj	17 258	13 814	80,0 %	13 374	96,8 %	77,5 %
Královéhradecký kraj	25 480	21 033	82,5 %	20 315	96,6 %	79,7 %
Pardubický kraj	23 051	19 071	82,7 %	18 420	96,6 %	79,9 %
Kraj Vysočina	23 393	19 448	83,1 %	18 884	97,1 %	80,7 %
Jihomoravský kraj	53 275	42 797	80,3 %	41 594	97,2 %	78,1 %
Olomoucký kraj	28 187	22 395	79,5 %	21 790	97,3 %	77,3 %
Zlínský kraj	27 571	21 774	79,0 %	21 094	96,9 %	76,5 %
Moravskoslezský kraj	49 806	38 043	76,4 %	36 784	96,7 %	73,9 %
neuveдено	–	979	–	830	84,8 %	–
ČR	447 526	365 948	81,8 %	354 551	96,9 %	79,2 %

*Celkem bylo u osob ve věku 80+ aplikováno 713 317 dávek, z toho 354 551 jsou dávky druhé/konečné.

Tabulka č. 4: Počet očkovaných osob starších 80 let (k 15. srpnu 2021)

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR.

Pod pohrůžkou zákazu práce ve zdravotnictví se musejí nechat naočkovat také zdravotníci v Maďarsku, a to nejpozději do 1. září.³

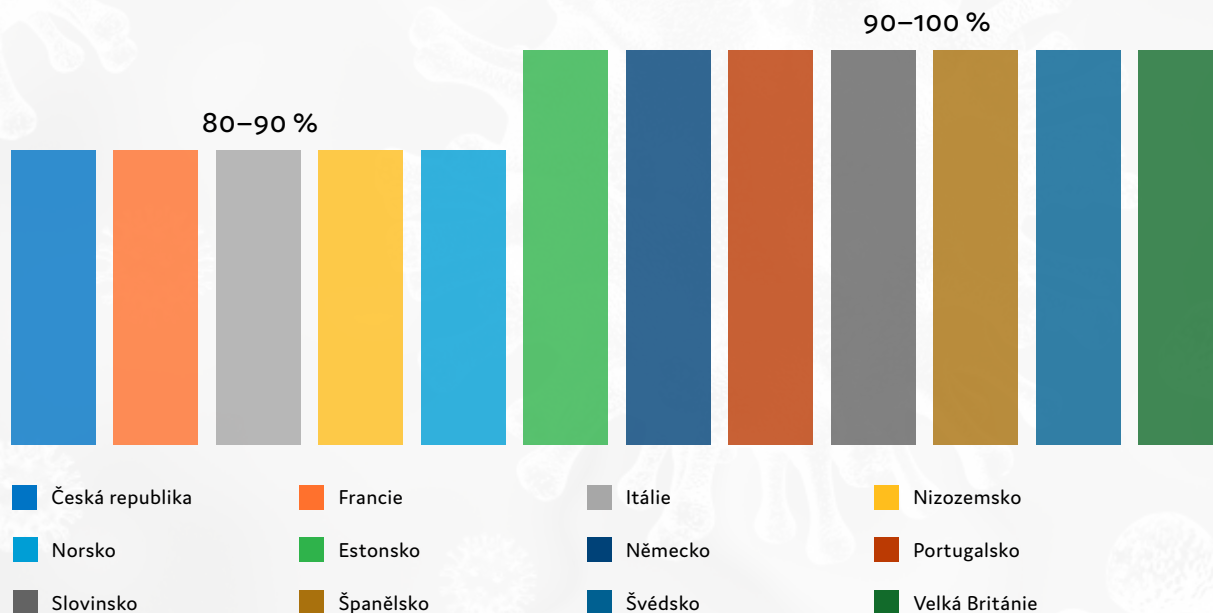
Evropská asociace European Ageing Network (E.A.N.) realizovala koncem února 2021 rozsáhlý průzkum, který sledoval postoj jednotlivých členských organizací k očkování proti onemocnění covid-19. Z tohoto průzkumu vyplývá, že v České republice bylo k datu realizace průzkumu naočkováno 80 až 90 % klientů pečovatelských domů. Stejnou úroveň proočkovánosti vykazovaly i Francie, Itálie, Nizozemí a Norsko. Více očkovaných klientů (90 až 100 %) pak měla zařízení např. v Estonsku, Německu, Slovinsku nebo ve Velké Británii.

³ ZADRAŽILOVÁ, Jitka. Přehledně: Ve kterých zemích je očkování povinné in Novinky.cz. Dostupné z: https://www.novinky.cz/koronavirus/clanek/prehledne-ve-kterych-zemich-je-ockovani-povinne-40368508#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=novinky.szhnp.box&dop_req_id=k1K8AcBoCoE-202108090938&dop_id=40368508&source=hp&seq_no=2&utm_campaign=&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz.

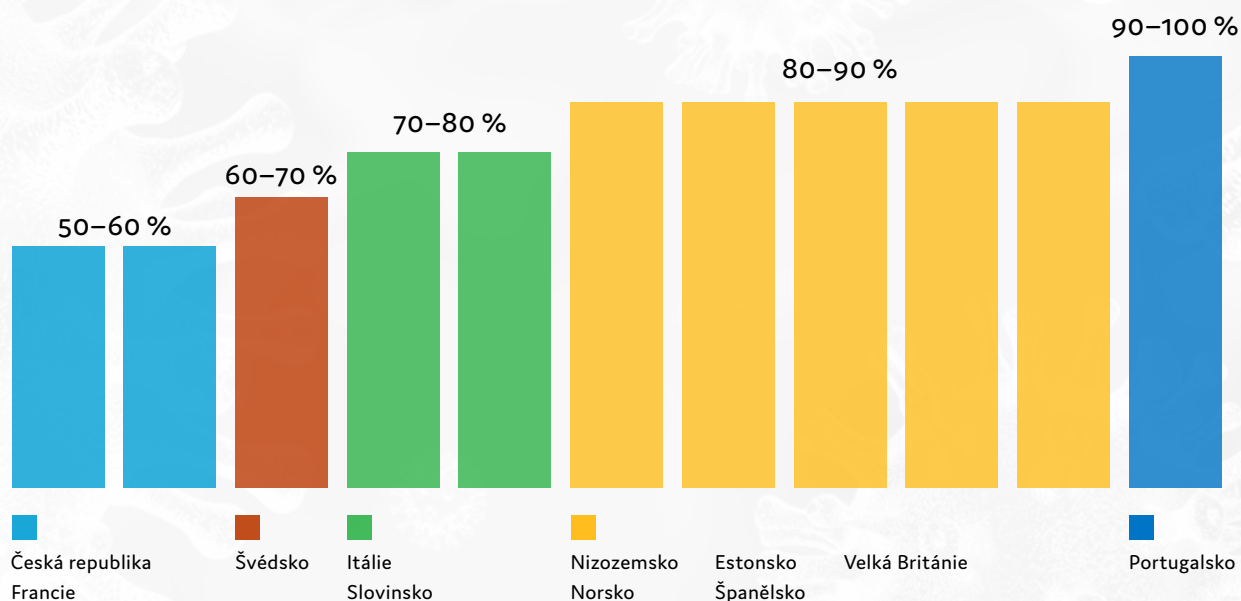
**Pod pohrůžkou zákazu práce
ve zdravotnictví se musejí nechat
naočkovat také zdravotníci
v Maďarsku, a to nejpozději do 1. září.**

Graf č. 3: Podíl očkovanych klientů v pečovatelských domech (v %)
Zdroj: Průzkum European Ageing Network, duben 2021.

Pokud se však podíváme na proočkovanost zaměstnanců v sociálních službách, pak z průzkumu E.A.N. vyplývá, že Česká republika s Francií na tom byly nejhůře (50–60 %), naopak nejvíce naočkovaných zaměstnanců měla zařízení v Portugalsku (90–100 %).

Graf č. 4: Podíl očkovanych zaměstnanců v pečovatelských domech (v %)
Zdroj: Průzkum European Ageing Network, duben 2021.

6

Co nám koronavirus přinesl a co nás naučil

– konkrétní příběhy

Domov důchodců Humburky, p. o.

Ing. Šárka Rutschová | e-mail: reditelka@ddhumburky.cz | tel.: 601 086 797

Na podzim 2020 se u nás náhle objevil covid. Po týdnu od zjištění prvního nakaženého klienta jsme měli z 19 zaměstnanců přímé péče 14 pozitivních a zůstalo nám 5 zaměstnanců na péči o 46 klientů. Tehdy se ukázalo jako velmi prozíravé ze strany našeho zřizovatele KH kraje, že dopředu sestavil tzv. mobilní tým pracovníků, do kterého se přihlásili zaměstnanci pobytových zařízení sociálních služeb v kraji, kteří by byli v případě potřeby ochotni pomoci v covidem zasaženém zařízení. Díky jednotlivcům – zaměstnancům DD Černožice, DD Vrchlabí, DD Chomutice, Domova U Biřičky, DSS Chotělice a DSS Skřivany, dobrovolníkům z okolí, našemu praktickému lékaři a obrovskému nasazení zbylých zaměstnanců jsme péči zvládli a nákazu překonali. Naše poděkování patří všem těmto lidem a také zaměstnancům Odboru SV KHK, kteří pomoc koordinovali, zajistili pracovně-právní řešení i finanční ohodnocení „půjčených“ zaměstnanců. Po překonání nákazy v našem zařízení pak naši zaměstnanci také vypomáhali v jiném zařízení.

LDZ, s. r. o. – Domov pro seniory Anička

Mgr. et Bc. Anna Klug, MBA, LL.M. | e-mail: dsa@ldz.cz | tel.: 774 453 350

V našem zařízení nebyl po celou dobu pandemie detekován covid-19 ani u klientů, ani u zaměstnanců (viz reportáž na ČT1 dne 26. 2. 2021). Takže jsme nastalou situaci chtěli nějak „oslat“, a tak nás napadlo udělat něco netradičního. Oslovila jsem kamarády a oni nám složili píseň s názvem CO VIDÍ Anna. Inspirovala nás nemožnost zpívat a tančit v době největší pandemie. Letos v létě jsme k písni natočili videoklip, který jsme nazpívali my (zaměstnanci Aničky) spolu s profesionály.

APLA Jižní Čechy, z. ú.

Ing. Ema Bartošová | e-mail: bartosova@aplajc.cz | tel.: 608 519 000

Zvládli jsme obě vlny, obě byly testem charakterů zaměstnanců a potvrdily, že náš tým je tvořen kvalitními lidmi. Utvrdily nás, že se můžeme spolehnout jeden na druhého, a že naše společné hodnoty: profesionalita – odbornost – individuální přístup nejsou jen slova na papíře. To by však nebylo možné bez velké podpory APSS ČR. Díky informačnímu servisu, který jsme jako člen od APSS ČR pravidelně dostávali, jsme se mohli vždy rychle zorientovat v situaci a v neustálých změnách. Mohli jsme se tak soustředit na hledání způsobů, jak služby klientům poskytovat v rámci platných opatření. Za to vám patří velký dík. Moc si toho vážíme. Díky patří i pracovníkům JČK, od nichž též přicházela podpora. I když práce v těchto obdobích byla mnohem náročnější, kvůli vzniklé situaci a hledání způsobů, jak zůstat s klientem a ostatními v kontaktu, jsme se posunuli dopředu především v oblasti využívání IT technologií. Tato doba přinesla také nový způsob výkonu služby distanční formou, která bude mít i v budoucnu své místo, i když na prvním místě stále bude osobní kontakt s klienty.

Domov pro seniory Pod Skalkou, p. o.

Tereza Středová | e-mail: tereza.stredova@mnisek.cz | tel.: 606 338 899

Z mého pohledu jsme epidemii zvládli krásně. Poměrně dlouho jsme odolávali a covid se v našem zařízení objevil poprvé až na konci ledna 2021. Celkem jsme měli 7 nakažených uživatelů, což z celkové kapacity 87 klientů není tak špatné. Myslím, že se nám situaci podařilo zvládnout takto hezky díky tomu, že jsme izolaci měli mimo obytnou zónu (měli jsme ji vytvořenou ve společenské místnosti). Tuto izolaci nám pochválili také záchranáři, kteří k nám několikrát přijeli. Měli jsme vyčleněný tým pracovníků, který nepřišel do styku s ostatními zaměstnanci a uživateli našeho Domova. Ukázalo se, jak je důležité dávat zaměstnancům jasné a stručné instrukce, ale také zaměstnanci viděli, jak je důležitá spolupráce a kolegiální. Chtěla bych poděkovat hlavně svým zaměstnancům – všem zaměstnancům, protože to nebyla lehká doba, byli pod velkým tlakem, ale díky disciplíně jsme to takto skvěle zvládli. Určitě děkuji i našemu zřizovateli za podporu a pomoc. Také děkuji našim uživatelům, že byli takto stateční, a omezení zvládli skvěle a byli trpěliví.

Zdravotně sociální služby Turnov – pečovatelská služba

Bc. Renata Poláková, DiS. | e-mail: r.polakova@zsst.cz | tel.: 777 767 870

Období epidemie covidu-19 nám přineslo spoustu nového. Zjistili jsme, jak velká síla se skrývá v našem kolektivu. Především v soudržnosti a umění táhnout v krizové situaci za jeden provaz. Velmi si cením ochoty pomoci jeden druhému. Nejen v pracovním ohledu, ale i v tom osobním. Ne každý zvládal psychické vypětí dobře. Ale podpora kolegů a vedení vedla k celkovému zklidnění. Snažili jsme se na všem špatném hledat aspoň kousek pozitivního, a to nás hnalo dopředu. Touto cestou bych chtěla poděkovat celému svému týmu – Jste skvělé a vaší práci si nesmírně vážím.

Noclehárna Uherský Brod

Bc. Pavel Janča | e-mail: pavel.janca@uhbrod.charita.cz | tel.: 735 713 789

Epidemii zvládneme dobře. Provedli jsme několik opatření proti šíření covidu-19, např. častější praní, dezinfekce rukou a také vybavení prostor noclehárny, což vyžadovalo více přesčasů. Klientům jsme měřili teplotu, dávali jim čisté roušky. Klienti dodržovali rozestupy. Pracovníci v sociálních službách se osobně nestýkali, aby v případě, že bude jeden nakažen, mohl druhý řídit službu. Nové informace jsme potřebovali, zprostředkoval nám je náš krizový tým, kterému děkuji. Kromě informací nám zprostředkovali dodání roušek (jak pro zaměstnance, tak pro klienty), dezinfekční prostředky a další ochranné pomůcky.

Zvoneček Bylany, p. s. s.

Mgr. Marie Žertová | e-mail: marie.zertova@uspbylany.cz | tel.: 731 615 649

Epidemii jsme zvládali díky velké souhře personálu a jeho obětavosti, kdy zaměstnanci byli ochotní i několik týdnů zůstat s klienty na pracovišti a poskytnout jim veškerou péči a podporu v jejich nelehké situaci. I po dobu, kdy někteří z personálu nemohli vzhledem k nemoci covid-19 vykonávat svou práci, byla díky pracovnímu nasazení ostatního personálu zajištěna péče o klienty. Tato doba nás přinutila více přemýšlet o dalších možnostech případného zvládnutí takovýchto situací (potřebné prostory, jejich příprava, materiál, rozdělení služeb...). Velkou podporu poskytlo i vedení organizace, které zajistilo veškerý potřebný materiál a pomoc na izolovaných pracovištích. Celé období ukázalo charaktery jednotlivých zaměstnanců i klientů, kteří dokázali i v těch náročnějších situacích dodržovat určená pravidla a přizpůsobit se nezvyklé situaci, někdy s menší, někdy s větší mírou podpory personálu. Poděkovat bych chtěla všem zaměstnancům, kteří se na zvládnutí epidemie podíleli, ale i jejich rodinám, které se mnohdy staly součástí celé „covidové“ doby ve Zvonečku Bylany.

Centrum LADA, z. s.

Jana Moravcová | e-mail: lada@centrumlada.cz | telefon: 777 624 008

Epidemii jsme zvládli díky přehledným informacím, které nám poskytovala vaše asociace, která nám v prvotní fázi velice pomohla s dezinfekcí, děkujeme za to. Velkým překvapením pro nás bylo, jaká se zvedla vlna solidarity našich donátorů, kteří nám byli a jsou silnou oporou po celou dobu epidemie jak materiálně, tak i finančně. Tímto bychom chtěli všem našim podporovatelům ze srdce poděkovat, bez nich by to pro nás bylo hodně těžké. Přínosem pro nás bylo i online školení, jednak že jsme splnili zákonnou povinnost, ale naučili se i pohybovat v online světě. Dnes využíváme určité nástroje i ve spojení s klienty. V neposlední řadě naše klienty covid doba naučila dodržovat hygienická pravidla, která jsou již nedílnou součástí každodenního života v centru, taktéž používání respirátoru a dodržování nastavených pravidel. Naučili se vzájemnému respektu a toleranci. Zapojením do projektu „Bábovky“, kdy se v našem centru peklo pro zdravotníky v pelhřimovské nemocnici, klienti pocítili, že jsou užiteční a potřební.

Clementas Janovice

Bc. Lukáš Bardon | e-mail: lukas.bardon@clementas.cz | tel.: 775 858 008

Ještě než kdokoli z autorit vydal nějaké pokyny, vytvořili jsme si vlastní bariérová pravidla, díky kterým jsme byli už na počátku epidemie připraveni na možný výskyt onemocnění covid-19. Měli jsme skvělý tým zaměstnanců, kteří se pozdějšího výskytu onemocnění u klientů nezalekl a poskytoval jim potřebnou péči. Měli jsme vlastní vyčleněné oddělení, kde jsme izolovali pozitivní klienty, a vyhrazený tým, který se o ně staral. Výborná spolupráce byla i s hygienou, testovacím týmem a lékaři. Prostřednictvím přímých online přenosů z aktivit klientů a díky videohovorům mohly být rodiny v kontaktu se svými blízkými. Online probíhaly také porady a školení. Začali jsme využívat rezervační systém pro návštěvy rodin. Poděkování si zaslouží téměř všichni – zaměstnanci, klienti a jejich rodiny, nemocnice, lékaři, sestry, pracovníci hygieny atd.

Domov Na Hrádku, poskytovatel sociálních služeb

Bc. Eva Kozlíková | e-mail: kozlikova@usphradek.cz | tel.: 731 613 280

Doba, kdy byl v našem zařízení covid, nebyla jednoduchá. Pro mnohé z nás tento čas znamenal hodiny strávené u počítače s dětmi na distanční výuce nebo práci z domova, ale u našich pracovníků to bylo jinak. Nenechali naše klienty na holičkách, mají srdce na správném místě. Byla to zkouška osobnostní, ujasnění si priorit. Musím říct, že naši pracovníci se k situaci postavili zodpovědně, koho postihl covid, podporoval své kolegy z domova, ostatní drželi provoz v omezených podmínkách, ale zvládli jsme to.

A jak se říká, všechno zlé je i pro něco dobré. V takto těžkých chvílích jsme se ujistili v tom, že náš tým je spolehlivý, obětavý a profesionální. Museli jsme se rychle přizpůsobit situaci, kdy pokyny nebyly jednoznačné. Zjistili jsme, že spoustu věcí se daří řešit online – komunikace s úřady, vzdělávání. Využili jsme pomoci dobrovolníků. Snažili jsme se našim klientům zajistit kontakt s rodinami i přes omezení návštěv. Poděkování patří všem – jak pracovníkům v přímé péči, tak pracovníkům v provozu, bez kterých by nebyl zajištěn chod zařízení. A v neposlední řadě děkujeme našim klientům, kteří tuto dobu zvládali s námi a byla pro ně extrémně náročná, především psychicky. Děkujeme.

Spokojený domov, o. p. s.

Miluše Pavlíková | e-mail: sekretariat@spokojeny-domov.cz | tel.: 774 423 414

Období covidu bylo dlouhé. Také zaměstnanci terénních sociálních služeb Spokojeného domova, o. p. s., se starali o uživatele s covidem-19. Bylo nezbytné zabezpečit zdraví našich zaměstnanců, s čímž se pojila nutnost používat ochranné pomůcky, jejichž bezpečnou likvidaci jsme museli zajistit. Celé období bylo náročné i z hlediska administrativy (neustálé vyplňování různých tabulek pro nejrůznější instituce), dále jsme pravidelně testovali zaměstnance, domlouvali mobilní testovací týmy pro naše uživatele atp. Ze strany uživatelů docházelo k rušení služeb ať již z obavy nákazy nebo z důvodu práce pečujícího na home office. Byli jsme nuceni řešit nedostatek zaměstnanců z důvodu pracovní neschopnosti (karanténa) nebo OČR (hlídání dětí). Několikrát nám přišly i výhružné či obviňující SMS, že roznášíme covid-19. Projevily

se skutečné povahy lidí. Covid nás ale také naučil novým dovednostem: maximálně fungovat a vzájemně komunikovat v režimu online, jinak plánovat služby, řešit zvýšenou administrativu apod. Zřídili jsme krizový štáb, kde jsme si předávali aktuální informace. Kraje, APSS a další organizace nám hodně pomáhaly např. dary ochranných pomůcek. Prostě jsme to zvládli, na což jsme pyšní.

Domov pro seniory Chodov

Mgr. Bc. Ilona Veselá | e-mail: ilona.vesela@seniordomov.cz | tel.: 773 808 820

V době epidemie se v DS téměř vše obrátilo naruby. Zavedené postupy se musely upravit, inovovat a neznámé situace řešit zavedením postupů nových. Zde bychom rádi popsali jeden z nejsilnějších momentů první vlny epidemie. V té době jsme rozšířili využívání moderních technologií jako aplikace Skype při kontaktu klientů s rodinami, informovali jsme veřejnost pomocí sociálních sítí. Avšak nakonec největší úspěch a spojení v těžké době první vlny epidemie přinesl „starý dobrý“ osobní kontakt. V rámci aktivizačního cvičení jsme využili toho, že každý pokoj má svůj balkon a v době nejpřísnější karantény a omezení vycházení jsme vyzvali klienty ke společné aktivitě. Vedoucí aktivizace předstoupila před klienty na balkonech na terasu Domova a společně zvládli odcvičit cvičení. Klienti na balkonech cvičili, mávali, byl to velmi silný moment, který neznamenal jen cvičení, ale po dlouhých týdnech sociální izolace také první světlo na konci tunelu a společné prožití okamžiku. Z části této akce existuje videozáznam, který se stal „hitem internetu“ a během několika málo dní čítal přes tisíc zhlédnutí. Na jeho základě oslovili Domov autoři mezinárodního dokumentu Chronicle, který zachycuje, jak covid ovlivnil svět.

NZDM Archa

Bc. et Bc. Alžběta Brychtová, DiS. | e-mail: nzdmarcha@seznam.cz | tel.: 734 589 759

Epidemie covidu-19 znamenala pro nízkoprahové služby pro děti a mládež počátek období omezování a změn. Prioritou v průběhu celé epidemie se pro nás stalo setrvání v kontaktu s klienty. Bylo důležité nenechat je v nejistotě a osamění. I přes některé zmatky, se kterými jsme se potýkali, nám epidemie přinesla různá pozitiva.

Ověřili jsme si, že ve službách sociální prevence dokážeme být velmi flexibilní, a i když pracujeme různými metodami, usilujeme o stejný cíl. Informace o platnosti a výkladu vládních nařízení si pracovníci předávali přes sociální sítě. V pracovní skupině nízkoprahových zařízení Středočeského kraje jsme využívali e-maily, které rozesílala svým členům APSS ČR. Velmi nám pomohly orientovat se a přizpůsobovat chod služeb aktuálním metodickým pokynům MPSV. Intenzivně jsme se věnovali podpoře při distanční výuce našich klientů, ale nezapomínali jsme ani na další témata, která byla pro děti a mládež v tomto období palčivá. Odnášíme si tak řadu nových zkušeností a za cenné považujeme například navázání součinnosti se školami. Doufáme, že spolupráce různých aktérů ve prospěch ohrožených dětí a mládeže a otevřenost ke změnám a inovacím bude to dobré, co po epidemii zůstane.

Domov pro seniory POHODA Netolice

Mgr. Bc. Andrea Tajanovská, DiS. | e-mail: reditelka.pohoda@netolice.cz
tel.: 606 741 110

V DS POHODA začala nákaza na začátku října 2020, celkem onemocnělo 35 klientů, z toho 6 zemřelo. Vybuďovali jsme covid zónu a několik karanténních pokojů. Nejnáročnější bylo stěhování nakažených klientů a udržení personálu ve zdraví, psychické pohodě a preventivní pohotovosti. Nové inovace jsme nevyužívali žádné, neměli jsme k tomu prostor ani finance. V době epidemie jsme se naučili především rychle stěhovat klienty dle potřeby, také jsme věnovali větší pozornost individuální péči, více jsme rozvinuli komunikaci s rodinami a blízkými osobami klientů. Vedení organizace se naučilo více vést tým, delegovat své povinnosti na jiné pracovníky, více komunikovat s kolegy z Krajského úřadu Jihočeského kraje a zjišťovat si náležitě informace a ty rychle uvádět do praxe. Rozhodně bychom rádi poděkovali APSS ČR (Jiřímu Horeckému, Alici Švehlové, Jiřímu Procházkovi, Daniele Luskové), KÚ Jihočeského kraje včetně náměstkyně Lucie Kozlové, VOŠ zdravotnické Bílá vložka, krizovému štábu Města Prachatice a vybraným pracovníkům MPSV ČR, a především zaměstnancům DS POHODA.

Domov Paprsek Olšany, p. o.

Ivana Janíčková | e-mail: janickova@domovolsany.cz | tel.: 777 752 366

Naše zařízení zasáhla epidemie covidu-19 v plné síle v říjnu 2020. Onemocnělo 95 % zaměstnanců i klientů. Ze dne na den se naše zařízení ocitlo bez pracovníků přímé péče. Paní ředitelka požádala o pomoc KÚ OK a ten následně zajistil pomoc od Armády ČR. V zařízení musely rychle proběhnout organizační a hygienické změny pro zajištění plynulého a bezpečného provozu. Přínos epidemie vidíme v navázání přátelských vztahů mezi klienty a vojáky. Vojáci se rychle zadaptovali v zařízení a krizovou situaci zvládli velice dobře, i když někteří z nich neměli dosud žádnou zkušenost s lidmi s mentálním postižením. A touto formou chceme Armádě ČR poděkovat za jejich pomoc, ochotu a obětavou práci.

Domov pro seniory Bechyně

Mgr. Martina Smětáková | e-mail: reditelka@ddbeyhne.cz | tel.: 722 993 924

Po začínajících výskytech onemocnění covid-19 u zaměstnanců a klientů domova jsme přistoupili k hromadnému testování, které odhalilo velké množství nakažených zaměstnanců z řad pečovatelek a sester. Dne 19. října jsme věděli, že zajistit péči se zbylým personálem bude téměř nemožné. Kdo měl zdravé ruce a nohy, šel „do služby“ ke klientům. Na oddělení s více než 60 klienty, včetně nemocných se zvýšenou péčí pro covid, pečovaly 1 sestra a 3 pečovatelky. Sice jsme měli od jarních opatření zřízenou covidovou zónu, ale bylo naprosto bezpředmětné ji využít při počtu 36 nakažených klientů rozprostřených po celém zařízení. S vedoucími sestrami jsem plánovala strategii, jak poskytovat péči při takto smíšeném oddělení, což se nám povedlo. Co se nám však nedařilo, bylo zamezit dalšímu nárůstu počtu nemocných mezi personálem. Náš zřizovatel nám poskytl seznamy studentů zdravotnických a sociálních oborů, se kterými jsme se spojili a oni nám přišli na pomoc. Na skutečnou pomoc, bez které bychom péči pravděpodobně nezvládli. Za to jim patří velké poděkování a poděkování náleží všem našim zaměstnancům, kteří v boji s touto zákeřnou nemocí stáli v první linii a ukázali, že jsou na správném místě. Díky všem.

Domov Sue Ryder, z. ú.

Ing. Markéta Heřmanská | e-mail: marketa.hermanska@sue-ryder.cz

tel.: 778 470 719

Pandemie skutečně překvapila. Přinesla nárok vypořádávat se s rychlými změnami, se zákazy a omezeními ze dne na den, s vlastním strachem. První emoce – obavy a nejistota z neznámého – však rychle vystřídal strach o klienty a vědomí, že teď jsme ještě potřebnější než kdy jindy, a to v terénní i pobytové službě. Byli jsme těmi, kdo nahrazovali klientům sociální kontakty, zprostředkovali jsme desítky telefonátů a videohovorů. Vládní nařízení vznikala rychle a nebylo snadné se v nich vyznat. Opatření dlouhý čas cílila do pobytové sociální služby, nikoliv terénní. Bylo nutno improvizovat a zachovat si při rozhodování chladnou hlavu.

Kolegové v přímé péči si zvykali na těžké podmínky práce pod respirátory a ochrannými oděvy. Psycholožka, kaplanka a dobrovolníci potvrdili, jak důležitou součástí multidisciplinárního týmu jsou. Práce v online prostředí ostatních profesí se stala samozřejmostí.

Zvládli jsme vše díky zaměstnancům, kteří upřednostnili své vlastní pohodlí a neodbali na svůj strach. Neobešli bychom se bez pochopení samotných klientů a jejich rodin, bez sounáležitosti a pomoci dárců (jednotlivců i firem).

Zvládali jsme pandemii díky lidskosti a vřelosti. Děkujeme!

7 Zdroje

- ALPHONS, V. a J. BARRATT. Mobilizing Patient Groups to Change Vaccine Policy. International Federation on Ageing. Dostupné z: <https://ifa.ngo/wp-content/uploads/2020/05/Brussels-Position-Paper-FINAL.pdf>.
- BERGMANN, Michael a Melanie WAGNER. The Impact of COVID-19 on Informal Caregiving and Care Receiving Across Europe During the First Phase of the Pandemic. Dostupné z: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2021.673874/full>.
- BIGNAL, T. a R. GOUVIER-SEGHTROUCHNI. The impact of covid-19 on disability services in Europe. (April 2020). Dostupné z: <https://www.tcd.ie/tcaid/assets/pdf/ImpactCOVID19DisabilityServices.pdf>.
- COMAS-HERRERA, A., J. ZALAKAÍN a kol. Mortality associated with COVID-19 outbreaks in care homes: early international evidence. Article in LTCcovid.org. International Long Term Care Policy Network. CPEC-LSE, 26 April 2020. Dostupné z: <https://ltccovid.org/wp-content/uploads/2020/05/Mortality-associated-with-COVID-26-April-1.pdf>.
- Eurofound (2022). The pandemic's impacts on older people's lives and support. Publications Office of the European Union. Luxembourg.
- European Centre for Disease Prevention and Control. Surveillance of COVID-19 in long-term care facilities in the EU/EEA, 19 May 2020. Stockholm: ECDC; 2020. Dostupné z: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/covid-19-long-term-care-facilities-surveillance-guidance.pdf>.
- HORECKÝ, Jiří, Martin POTŮČEK, Milan CABRNOCH a Zdeněk KALVACH. Reforma dlouhodobé péče pro Českou republiku – Jak vyřešit problémy sociálně-zdravotních služeb v ČR a jak nastavit udržitelný systém dlouhodobé péče. Tábor: APSS ČR, 2021. ISBN 978-80-88361-14-5.
- KIYOTA, E. Elder care providers & covid-19: Cross-Cultural Perspectives. (February 2021). Dostupné z: <https://globalageing.org/wp-content/uploads/2021/02/Global-Ageing-Network-COVID-19-Research-Report.pdf>.
- Left behind in the times of COVID-19 Médecins Sans Frontières/Doctors Without Borders (MSF) sharing experiences from its intervention in care homes in Belgium. (July 2020).

Dostupné z: https://www.msf.ie/sites/ireland/files/left-behind-in-the-time-of-covid-19_-a-report-into-nursing-care-homes-in-belgium.pdf.

- Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, <https://www.mpsv.cz/>.
- Ministerstvo zdravotnictví ČR, <https://www.mzcr.cz/>.
- Our World in Data. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/covid-vaccinations>.
- Průzkum European Ageing Network, duben 2021.
- Registr poskytovatelů sociálních služeb za rok 2020.
- Statista. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1111779/coronavirus-death-rate-europe-by-country/>.
- THE ORGANISATION OF RESILIENT HEALTH AND SOCIAL CARE FOLLOWING THE COVID-19 PANDEMIC – Opinion of the Expert Panel on effective ways of investing in Health (EXPH). Dostupné z: https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/expert_panel/docs/026_health_socialcare_covid19_en.pdf.
- Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, <https://www.uzis.cz/>.
- ZADRAŽILOVÁ, Jitka. Přehledně: Ve kterých zemích je očkování povinné in Novinky.cz. Dostupné z: https://www.novinky.cz/koronavirus/clanek/prehledne-ve-kterych-zemich-je-ockovani-povinne-40368508#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=novinky.szhnp.box&dop_req_id=k1K8AcBoCoE-202108090938&dop_id=40368508&source=hp&seq_no=2&utm_campaign=&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz.

